

Migratie in cijfers en in rechten 2024 | Katern uit het jaarverslag

Nationaliteit

Inleiding

Zoals elk jaar leert deze katern hoeveel personen er Belg zijn geworden via de verschillende procedures waarmee de nationaliteit wordt verworven: toekenning, verklaring en naturalisatie (die laatste procedure is statistisch verwaarloosbaar geworden). Voor de analyse van de cijfers wordt met name 2023 met 2022 vergeleken. Een tweede aspect dat wordt bestudeerd is de verdeling naar geslacht bij de verschillende gevallen van nationaliteitsverklaring. Daaruit blijkt bijvoorbeeld dat vrouwen ondervetegenwoordigd zijn in situaties waarin economische participatie als voorwaarde wordt gesteld.

In deze katern worden daarnaast twee actuele thema's onderzocht rond toegang tot het staatsburgerschap. Het ene thema gaat over de betaling van de registratierechten bij procedures voor nationaliteitsverwerving (verklaring en naturalisatie). Daarover heeft Myria in 2024 een advies overgemaakt aan het Parlement waarin de impact van een prijsstijging van 150 naar 1.250 euro op de grondrechten wordt geanalyseerd. In die analyse wordt erop gewezen dat een dergelijke verhoging nadelig zou kunnen zijn voor de toegang van vrouwen tot het staatsburgerschap. Het tweede thema dat uitgebreid aan bod komt is de nationaliteitsweigering en -intrekking bij kinderen van Palestijnse origine die in België geboren zijn. De situatie wordt onder de loep genomen in het licht van de internationale verplichtingen van België, namelijk om de staatloosheid van op het grondgebied geboren kinderen te vermijden en om het hoger belang van het kind voorop te stellen. Myria baseert zich voor deze analyse op de aanbevelingen van de federale Ombudsman en het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen (UNHCR), en past die toe op de bijzonder complexe Palestijnse context. Deze analyse, die eveneens een hulpmiddel kan zijn voor de betrokken actoren (ambtenaren van de burgerlijke stand, magistraten, overheden), toont aan dat het hoger belang van het kind soms ronduit wordt genegeerd. De al in 2023 geformuleerde aanbeveling om te zorgen voor een wet-

telijke bepaling die de inachtneming van dit belang van het kind oplegt bij elke procedure inzake de verwerving of het verlies van de nationaliteit dient dus in herinnering te worden gebracht, naast andere aanbevelingen voor deze bijzondere context.

Voraleer er daarop dieper wordt ingegaan, loont het de moeite om kort terug te komen op de recente ontwikkelingen inzake de situatie van analfabeten.

Aanpassing van het Wetboek in 2024: taalniveau A2 mondeling volstaat voor analfabeten

In 2024 werd het Wetboek van de Belgische nationaliteit gewijzigd om het begrip "bewijs van kennis van een van de drie landstalen" aan te passen en de term "analfabeet" op te nemen.¹ Artikel 1, §2, 5° stelt dat "voor een analfabeet in de zin van dit Wetboek alleen het bewijs van een mondelinge kennis die gelijk is aan het niveau A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Talen vereist [is]". Artikel 1, §2, 10° definieert een analfabeet als "de persoon die de vereiste mondelinge taalkennis bezit maar niet over de taalkundige basiscompetenties en inzichten beschikt waardoor hij de schriftelijke kennis gelijk aan niveau A2 van het Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen niet kan verwerven, zelfs door deel te nemen aan een door de bevoegde gemeenschapsoverheid daartoe ingerichte opleiding". Diezelfde bepaling verduidelijkt dat "de inachtneming van deze voorwaarden bevestigd [wordt] door de bevoegde gemeenschapsoverheid". De betrokken personen kunnen dus hun taalkennis aantonen via een attest van beheersing van niveau A2 mondeling en een bewijs, bevestigd door de bevoegde gemeenschapsoverheid, van de onmogelijkheid om aan de vereisten inzake de schriftelijke taalkennis te voldoen.

Deze nieuwe bepalingen van het Wetboek zijn op 8 april 2024 in voege getreden. Dat is meer dan een jaar nadat het Grondwettelijk Hof in zijn arrest van 23 maart 2023 had geoordeeld dat het discriminerend was om sommige analfabeten uit te sluiten van de Belgische nationaliteit.²

¹ Wet van 27 maart 2024 houdende bepalingen inzake digitalisering van justitie en diverse bepalingen *Ibis* (1) (BS, 29 maart 2024).

² GwH, arrest nr. 53/2023 van 23 maart 2023; Zie Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2023*, katern "Nationaliteit", p. 12.

Het Grondwettelijk Hof vernietigt de discriminerende bepalingen die analfabeten uitsluiten van de Belgische nationaliteit, wat een nieuwe beroepstermijn van zes maanden opent

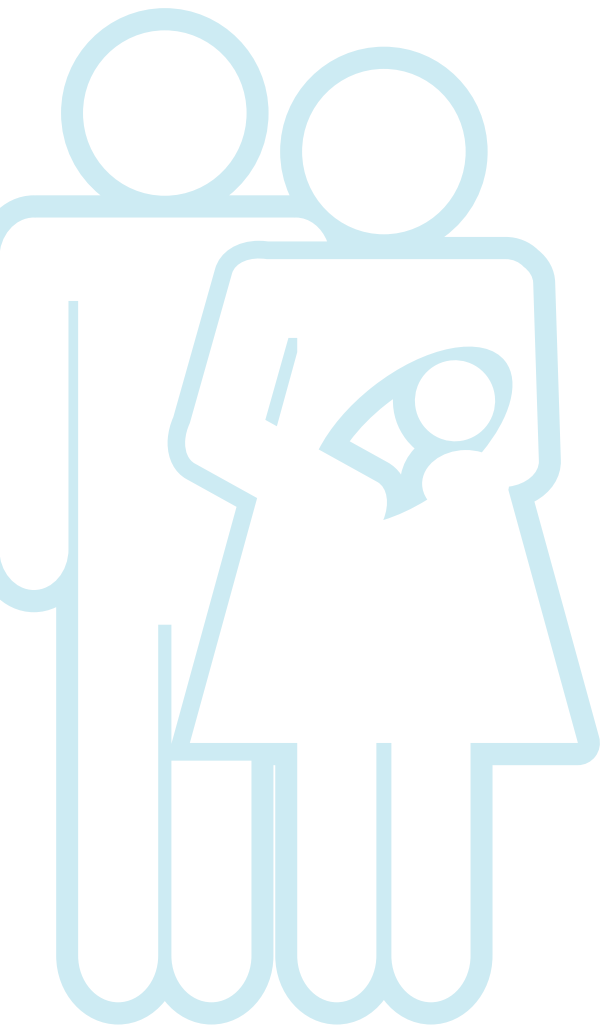
Deze lacune in de wet, met daarbovenop de weigering om die weg te werken, heeft analfabeten tien jaar lang de toegang tot de Belgische nationaliteit ontzegd, op een wijze die sinds 2023 wordt beschouwd als strijdig met het gelijkheidsbeginsel in de Grondwet. Deze situatie is voortaan door de nieuwe wet opgelost. Maar zonder formele vernietiging door het Hof hadden de discriminerende bepalingen nog kracht van wet voor het verleden. Dat zal voortaan niet meer het geval zijn. Door een arrest van 19 september 2024 vernietigde het Grondwettelijk Hof immers de bepalingen uit het Wetboek van de Belgische nationaliteit die geen toegang tot de nationaliteit boden voor analfabeten zoals gedefinieerd in de nieuwe wet.³ Door deze vernietiging kunnen personen die bij vonnis geen toegang kregen tot de Belgische nationaliteit op basis van de geschrapte bepalingen bij dezelfde rechtsmacht een vordering tot herroeping aanhangig maken binnen de zes maanden na de bekendmaking van het arrest in het Belgisch Staatsblad.⁴ Personen aan wie de Belgische nationaliteit werd geweigerd door een rechtbank, terwijl zij aan alle toegangsvoorwaarden voldeden doordat ze taalniveau A2 mondeling hadden behaald, en die niet de taalkundige basiscompetenties en inzichten bezaten om de schriftelijke taalkennis te verwerven, zelfs niet na deelname aan de opleidingen georganiseerd door de bevoegde Gemeenschap, kunnen er belang bij hebben om beroep aan te tekenen.

³ GwH, arrest nr. 96/2024 van 19 september 2024.

⁴ Artikel 16 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof.

Myria focust in deze katern op ...

**Verwerving van
de Belgische
nationaliteit**
in cijfers | pg. 8

**De man-vrouwverdeling
van nieuwe Belgen
volgens de verschillende
categorieën van
nationaliteitsverklaring**
in cijfers | pg. 11

**Grote bedragen
betalen om Belg
te worden? Wat is
de impact op de
grondrechten en
op de toegang van
vrouwen tot het
staatsburgerschap?**

| pg. 12

**De Belgische
nationaliteit mag
niet willekeurig
worden ontzegd
aan in België
geboren kinderen
van Palestijnse
of andere origine
die geen andere
nationaliteit
hebben** | pg. 13

Verwerving van de Belgische nationaliteit in cijfers

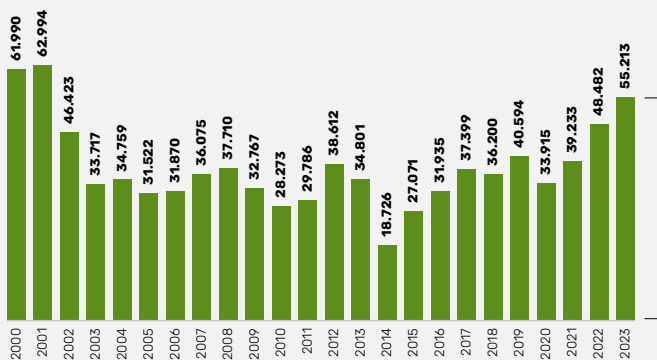
De nationaliteitsregelgeving wordt gedekt door het Wetboek van de Belgische nationaliteit (WBN) en is sinds 2013 grondig hervormd. De recente tendensen worden in deze katern in kaart gebracht op basis van de demogra-

fische kenmerken van de nieuwe Belgen, en aan de hand van de wettelijke procedures waarmee men de Belgische nationaliteit verwertt.

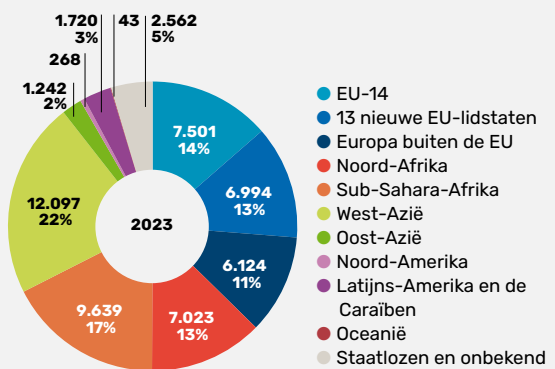
Vorige nationaliteit van de nieuwe Belgen

55.213 personen hebben in 2023 de Belgische nationaliteit verworven, een stijging met 14% ten opzichte van het jaar voordien

Evolutie van het aantal vreemdelingen die Belg zijn geworden

Personen die in 2023 de Belgische nationaliteit hebben verworven – vorige nationaliteit naar regio

Voornaamste vorige nationaliteiten van de personen die in 2023 de Belgische nationaliteit hebben verworven

Vorige nationaliteit	2022	2023	% in 2023	Evolutie tussen 2022 en 2023
Marokko	4.842	5.289	10%	↗ x 1.1
Syrië	3.615	3.776	7%	→ x 1.0
Roemenië	2.791	3.460	6%	↗ x 1.2
Afghanistan	1.979	2.551	5%	↗ x 1.3
Italië	1.536	2.091	4%	↗ x 1.4
Turkije	1.797	1.978	4%	↗ x 1.1
Polen	1.727	1.834	3%	↗ x 1.1
Irak	2.001	1.829	3%	↘ x 0.9
DR Congo	1.384	1.607	3%	↗ x 1.2
Nederland	1.433	1.552	3%	↗ x 1.1
Frankrijk	1.225	1.446	3%	↗ x 1.2
Kameroen	1.266	1.311	2%	→ x 1.0
Guinee	1.069	1.271	2%	↗ x 1.2
Spanje	925	1.064	2%	↗ x 1.2
Rusland	1.047	1.060	2%	→ x 1.0

Een kwart van de nieuwe Belgen had een andere EU-nationaliteit (14.495)

- Binnen deze groep is de voornaamste vorige nationaliteit met voorsprong Roemenië (3.460). Daarna volgen Italië (2.091), Polen (1.834), Nederland (1.552), Frankrijk (1.446) en Spanje (1.064).
- De sterkste stijging is er evenwel bij de Italianen die Belg zijn geworden (2.091). In 2023 waren er 36% meer Italianen Belg geworden dan in 2022, meteen ook het hoogste niveau sinds de hervorming van het Wetboek van de Belgische nationaliteit.

Bijna drie op de vier vreemdelingen die de Belgische nationaliteit verworven hebben een niet-EU-nationaliteit (40.718)

- De voornaamste vorige nationaliteit van de nieuwe Belgen blijft **Marokko**. Met 5.289 Marokkanen die Belg zijn geworden vertegenwoordigen zij 10% van alle nieuwe Belgen in 2023.
- Daarna volgen Syrië (3.776), Afghanistan (2.551) en Turkije (1.978).

Waarschijnlijkheid om Belg te worden

Gemiddeld 2,9 nieuwe Belgen per 100 vreemdelingen in 2023

Het aantal verwervingen van de Belgische nationaliteit, zoals geschetst op de vorige pagina, is sterk afhankelijk van het aantal personen met een niet-Belgische nationaliteit die in België verblijven en die dus mogelijk de Belgische nationaliteit kunnen verwerven. In de onderstaande figuren wordt de waarschijnlijkheidsgraad om de Belgische nationaliteit te verwerven voorgesteld volgens de regio en voor de voornaamste nationaliteiten.

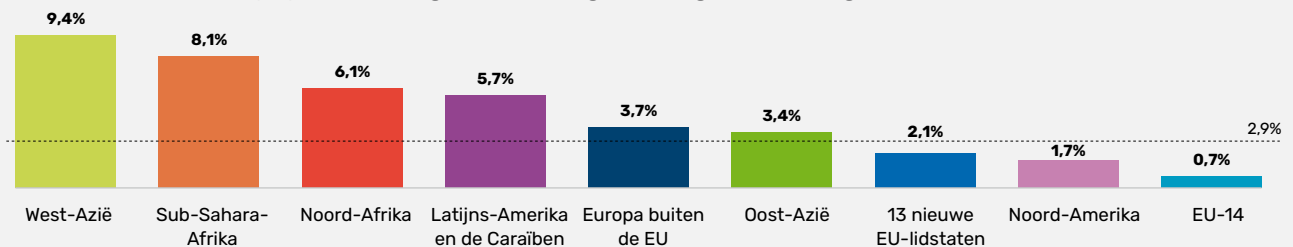
Waarschijnlijkheid om Belg te worden

Het gaat om het aantal verwervingen van de Belgische nationaliteit in de loop van een jaar ten opzichte van de totale populatie niet-Belgen zoals vastgesteld aan het begin van dat jaar. Dat resulteert in een aantal nieuwe Belgen per 100 vreemdelingen.

Gelet op de nagenoeg automatische toekenningsprocedure voor minderjarigen (zie verderop in deze katern) wordt er in de onderstaande figuren **alleen rekening gehouden met de volwassen bevolking**.

Waarschijnlijkheid om Belg te worden volgens de regio van de vorige nationaliteit in 2023

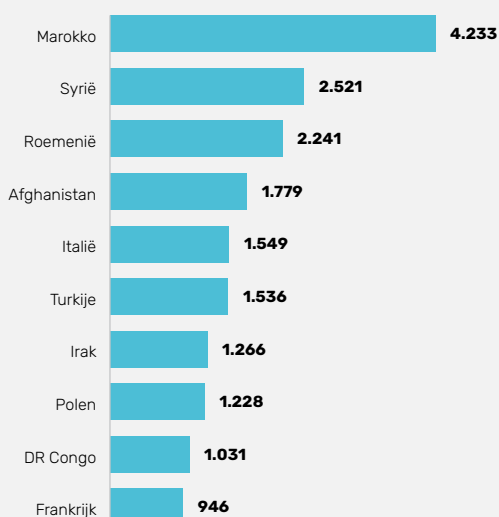

- De waarschijnlijkheidsgraad om de Belgische nationaliteit te verwerven bedroeg in 2023 gemiddeld 2,9 nieuwe Belgen per 100 vreemdelingen, al **varieert die sterk van regio tot regio**. Zo is er een grote waarschijnlijkheid om Belg te worden bij personen afkomstig uit West-Azië met 9,4 nieuwe Belgen per 100 vreemdelingen. Bij personen afkomstig uit Noord-Amerika is de waarschijnlijkheid om de Belgische nationaliteit te verwerven het kleinst.
- De waarschijnlijkheid om Belg te worden is **globaal genomen groter bij onderdanen uit derde landen**

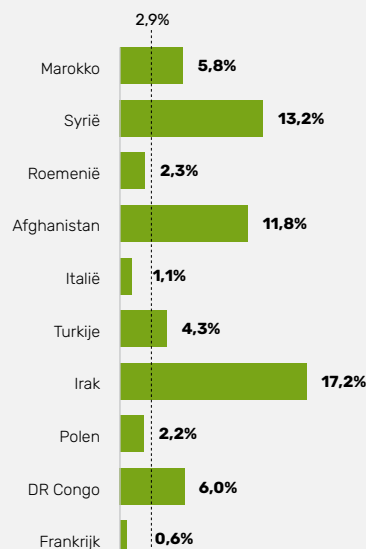
dan bij EU-burgers. Het is minder waarschijnlijk dat EU-burgers die van de vrijheid van vestiging in de EU genieten de Belgische nationaliteit wensen te verwerven dan onderdanen van derde landen. Al is er een subtiel verschil tussen de EU-14 (0,7%) en de nieuwe EU-lidstaten (2,1%).

- Het is het meest waarschijnlijk – als er specifiek wordt gekeken naar de vorige nationaliteit – dat Irakezen (17,2%), Syriërs (13,2%) en Afghanen (11,8%) de Belgische nationaliteit verwerven, terwijl dat voor Fransen nauwelijks 0,6% is.

Aantal personen die de Belgische nationaliteit hebben verworven in 2023 volgens vorige nationaliteit (top 10 – exclusief minderjarigen)

Waarschijnlijkheid om Belg te worden in 2023 voor dezelfde nationaliteiten (exclusief minderjarigen)

Verwerving van de Belgische nationaliteit volgens procedure

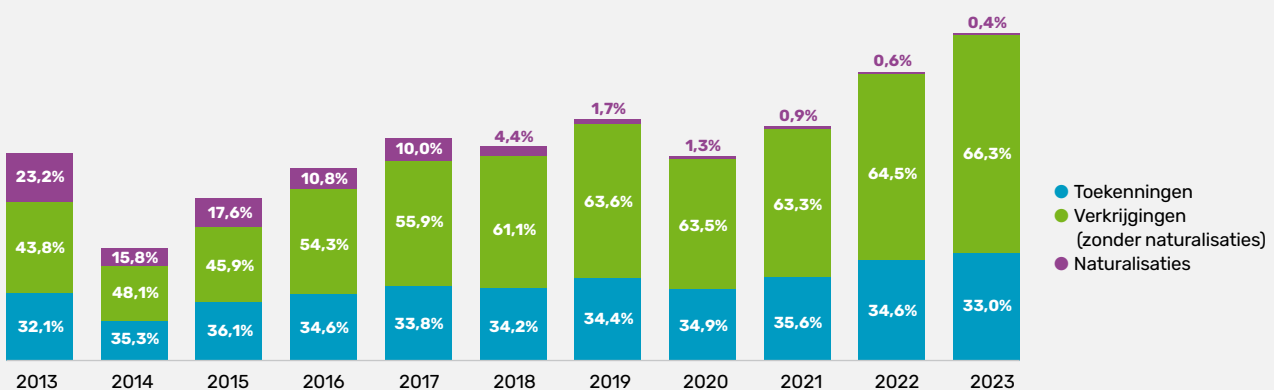
Verwerving van de Belgische nationaliteit

De Belgische nationaliteit kan via twee verschillende mechanismen worden verworven:

- De **toekenning** is het resultaat van een nagenoeg automatische procedure en gebeurt meestal bij minderjarigen. Zij worden Belg door afstamming, na adoptie of omdat ze in België zijn geboren.
- De **verkrijging** van de Belgische nationaliteit is het resultaat van een vrijwillige handeling van de persoon die de nationaliteit wil verwerven en betreft meerderjarige personen. Sinds de ingrijpende herziening

van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (WBN) (wet van 4 december 2012, in werking getreden op 1 januari 2013) kan de Belgische nationaliteit alleen nog worden verkregen via **nationaliteitsverklaring** (art. 12bis) en via **naturalisatie** (art. 19). Na de hervorming van het WBN zijn de artikelen 13 tot 15 (verkrijging door nationaliteitskeuze) en 16 (verkrijging door huwelijk) opgeheven. De aanvragen die vóór 1 januari 2013 werden ingediend worden niettemin nog volgens de oude procedures behandeld.

Evolutie van het aantal vreemdelingen die Belg zijn geworden volgens het type procedure

- Zoals uit de voorgaande pagina's blijkt, stijgt het jaarlijkse aantal Belg geworden vreemdelingen met 14% ten opzichte van 2022.
- Deze stijging wordt aangedreven door zowel de verkrijgingen (+16%) als de toekenningen (+8%). Het aantal naturalisaties blijft verder teruglopen, van 310 gevallen in 2022 tot 203 in 2023 (-35%).
- Bij **twee op drie** nationaliteitswijzigingen gaat het om **verkrijgingen**, tegenover **een derde toekenningen**.
- Het aantal **naturalisaties** blijft in dalende lijn gaan en vertegenwoordigt in 2023 nauwelijks **0,4%** van alle nationaliteitswijzigingen.

Aantal toekenningen en verkrijgingen van de Belgische nationaliteit

Toekenning van de nationaliteit	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toekenning van de nationaliteit omwille van de nationaliteit van de vader of de moeder (art. 8)	496	672	697	627	571	689	1.083	988	1.140	1.302	1.041
Toekenning van de nationaliteit omwille van adoptie (art. 9)	165	143	141	108	72	63	83	74	59	65	32
Toekenning omwille van geboorte in België, in geval van staatloosheid (art. 10)	39	34	25	32	26	46	85	109	80	98	30
Toekenning 3e generatie (art. 11)	147	306	352	511	576	629	305	117	65	118	73
Toekenning 2e generatie (art. 11bis)	110	4	7	9	11	20	402	470	423	627	842
Toekenning omwille van collectieve toekenning (art. 12)	10.348	5.547	8.653	9.956	11.401	10.901	12.019	10.269	12.264	14.653	16.208
Totaal toekenningen	11.305	6.706	9.875	11.243	12.657	12.348	13.977	12.027	14.031	16.863	18.226
Verkrijging van de nationaliteit											
Verkrijging door verklaring (art. 12bis)	11.363	9.007	12.486	17.545	20.886	22.036	25.818	21.861	24.960	31.410	36.584
Verkrijging door optie (art. 13-15)	58	13	6	8	6	8	6	7	3	3	1
Verkrijging door de vreemde partner van een Belg (art. 16)	4.020	116	70	85	68	35	4	3	1	2	0
Totaal verkrijgingen (zonder naturalisaties)	15.441	9.136	12.562	17.638	20.960	22.079	25.828	21.871	24.964	31.415	36.585
Naturalisaties (art. 19)	8.168	3.005	4.814	3.505	3.756	1.666	683	439	364	310	203
Andere manieren om te veranderen van nationaliteit (terugkrijgen en speciale gevallen)	308	138	134	91	95	97	100	104	89	119	199
Totaal	35.222	18.985	27.385	32.477	37.468	36.129	40.588	34.441	39.448	48.707	55.213

Methodologische opmerking: de toekenningen van de nationaliteit op basis van artikel 8 zijn alleen opgenomen voor staatloze kinderen of kinderen die voordien een andere nationaliteit hadden. Daarnaast worden de nationaliteitswijzigingen voor personen in het register van de niet-residenten niet in deze statistieken opgenomen, met het oog op de vergelijkbaarheid in de tijd. De cijfers met betrekking tot de wettelijke procedures zoals die op deze pagina voorgesteld zijn, zijn afkomstig van twee verschillende bronnen. Tot en met 2022 maakte Myria gebruik van data afkomstig uit het Rijksregister, terwijl de gegevens voor 2023 afkomstig zijn van Statbel. Vandaar dat de totaalcijfers tot en met 2022 licht verschillen van die op de voorgaande pagina's.

89% van de **toekenningen** vindt plaats omwille van collectieve toekenning, zoals bepaald in artikel 12 van het WBN.

- Aangezien deze automatisch aan een minderjarig kind wordt toegekend in geval van de vrijwillige verkrijging van de Belgische nationaliteit door een ouder of adoptant, hangt de evolutie van het aantal toekenningen sterk af van het aantal personen die Belg zijn geworden via nationaliteitsverklaring (art. 12bis).

88% van de **naturalisaties** is gebaseerd op dossiers die zijn ingediend onder de oude wet.

- Sinds de hervorming van 2012 is het gebruik van deze procedure een uitzondering geworden, die alleen nog geldt in gevallen van "buitengewone verdiensten op wetenschappelijk, sportief, cultureel of sociaal vlak" of voor staatlozen die in België erkend zijn en er minstens twee jaar wettelijk verblijven.
- Van de 203 toegekende naturalisaties in 2023 waren er maar 25 op deze nieuwe wetgeving gebaseerd (12% van het totale aantal naturalisaties).

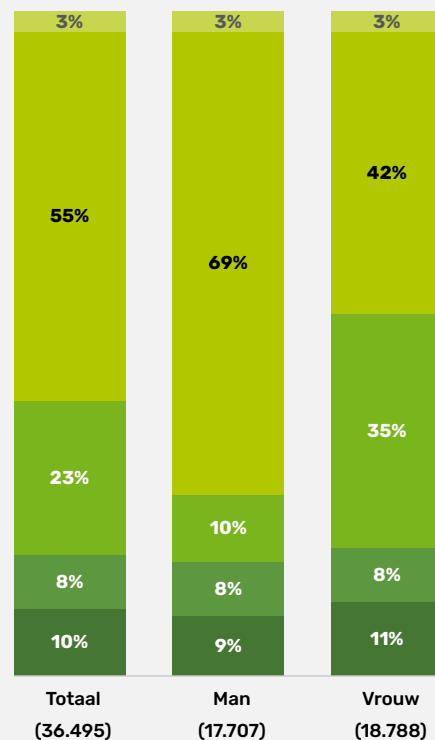

De man-vrouwverdeling van nieuwe Belgen volgens de verschillende categorieën van nationaliteitsverklaring

Traditiegetrouw vloeit het grootste deel van de Belgwordingen voort uit de **verkrijging** via verklaring zoals geregeld in artikel 12bis van het WBN. Er zijn vijf mogelijke situaties:

- **Artikel 12bis, §1, 1°:** de meerderjarige vreemdeling is in België geboren en verblijft er wettelijk sinds zijn geboorte. Deze situatie is goed voor **3%** van de nationaliteitsverklaringen in 2023.
- **Artikel 12bis, §1, 2°:** de meerderjarige vreemdeling heeft al meer dan vijf jaar een wettelijk verblijf en bewijst zijn kennis van een van de landstalen, zijn maatschappelijke integratie en zijn economische participatie. Deze situatie komt het vaakst voor (**55%**) al loopt dat aandeel bij Belg geworden mannen op tot 69%, tegenover 42% voor Belg geworden vrouwen.
- **Artikel 12bis, §1, 3°:** de meerderjarige vreemdeling heeft al meer dan vijf jaar een wettelijk verblijf, bewijst zijn kennis van een van de landstalen, zijn maatschappelijke integratie en is ouder van een minderjarig Belgisch kind of getrouwd met een Belg(ische) en woont al drie jaar met deze persoon in België. Deze situatie vertegenwoordigt gemiddeld **23%** van de nationaliteitsverklaringen, met een verschil naargelang van het geslacht (10% voor mannen tegenover 35% voor vrouwen).
- **Artikel 12bis, §1, 4°:** de meerderjarige vreemdeling heeft al meer dan vijf jaar een wettelijk verblijf en bewijst dat hij of zij geen betrekking of economische activiteit kan uitoefenen wegens handicap of invaliditeit of het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Deze situatie is goed voor **8%** van de nationaliteitsverklaringen in 2023.
- **Artikel 12bis, §1, 5°:** de meerderjarige vreemdeling heeft al meer dan tien jaar een wettelijk verblijf, bewijst zijn kennis van een van de landstalen en zijn deelname aan het leven van de onthaalgemeenschap. Deze situatie is goed voor **10%** van de nationaliteitsverklaringen in 2023.

Nationaliteitsverklaring volgens geslacht en wettelijke basis in 2023

- In België geboren en sindsdien wettelijk verblijf
- 5 jaar wettelijk verblijf, talenkennisvereiste, maatschappelijke integratie, economische participatie
- 5 jaar wettelijk verblijf, talenkennisvereiste, maatschappelijke integratie, ouder van een Belgisch minderjarig kind of gehuwd met een Belg
- 5 jaar wettelijk verblijf met bewijs van handicap/invaliditeit of pensioengerechtigde leeftijd
- 10 jaar wettelijk verblijf, talenkennisvereiste, deelname aan het leven van de onthaalgemeenschap

Grote bedragen betalen om Belg te worden? Wat is de impact op de grondrechten en op de toegang van vrouwen tot het staatsburgerschap?

Voor de in 2013 in voege getreden hervorming was een aanvraag tot verkrijging van de Belgische nationaliteit (verklaring of naturalisatie) aan geen enkel registratierecht onderworpen. De loutere indiening van de aanvraag was dus gratis, behalve in sommige gemeenten waar fiscale zegels moesten worden betaald. Sinds 2013 is elke aanvraag onderworpen aan de betaling van 150 euro registratierechten, vaak bovenop de vertaalkosten van verplicht te verstrekken buitenlandse documenten. Op vraag van de Kamer van volksvertegenwoordigers heeft Myria in maart 2024 een advies uitgebracht over een wetsvoorstel van 2019 dat deze kosten wil optrekken naar 1.250 euro. Deze som, die de betrokkene niet terugkrijgt in geval van weigering van de aanvraag, dient bij elke nieuwe aanvraag betaald te worden. Myria wijst in het bijzonder op het gevaar voor een verschillende behandeling op basis van het vermogen en de nadelige gevolgen voor de toegang van vrouwen tot de Belgische nationaliteit. Een recent voorstel wenst deze registratiekosten nog te verhogen tot 5.000 euro.⁵ Het is logisch dat naarmate het te betalen bedrag stijgt, er ook meer risico's zijn, waaronder het indirect seksistische karakter van de maatregel.

Meer weten?

Advies: 1.250 euro (in plaats van 150) om Belg te worden?

- [Raadpleeg het advies op de website van Myria](#)

⁵ Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten voor wat betreft het registratierecht voor nationaliteitsverklaring en naturalisatie. Doc. K. 56, nr. 246/1, 23 september 2024.

De Belgische nationaliteit mag niet willekeurig worden ontzegd aan in België geboren kinderen van Palestijnse of andere origine die geen andere nationaliteit hebben

Weigering en intrekking van de Belgische nationaliteit bij kinderen die in België geboren zijn

Tussen de zomer van 2023 en juli 2024 heeft de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) brieven gestuurd naar bepaalde lokale besturen en parketten in 130 dossiers,⁶ met als doel om de Belgische nationaliteit van kinderen die geboren zijn in België in te (laten) trekken en te vervangen door de "Palestijnse" of een "onbepaalde" nationaliteit.⁷ Deze brieven volgden op de indiening van een verblijfsaanvraag door ouders die gezinshereniging met hun Belgische kind wilden bekomen.

Wegens deze praktijk hebben meerdere kinderen van de ene dag op de andere hun Belgische nationaliteit verloren door een eenvoudige wijziging van het Rijksregister door de ambtenaar van de burgerlijke stand. Deze wijziging is waarschijnlijk gebeurd zonder dat zijzelf of hun ouders werden gehoord om hun argumenten naar voren te brengen, zonder voorafgaand onderzoek naar het belang van de betrokken kinderen en soms ook zonder informatie te verschaffen over de eventuele beroepsprocedures. Uit sommige individuele klachten die zijn binnengekomen blijkt dat kinderen die zo hun Belgische nationaliteit hebben verloren soms onder de categorie "onbepaalde" nationaliteit geregistreerd staan.

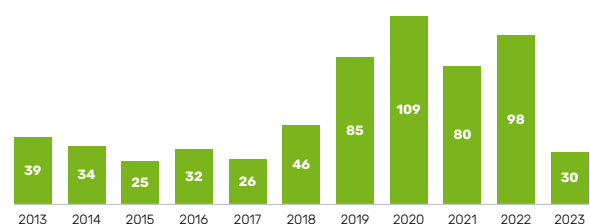
Naar aanleiding van de ontvangen klachten hebben Myria, het Kinderrechtencommissariaat (KRC) en de *Délégué général aux droits de l'enfant* (DGDE) in december 2023 de minister van Justitie (bevoegd voor de Belgische nationaliteit), de minister van Binnenlandse Zaken (bevoegd voor onderrichtingen aan lokale besturen over het bijhouden van het Rijksregister) en de staatssecretaris voor Asiel en Migratie (bevoegd voor de Dienst Vreemdelingenzaken) geïnterpelleerd, met het verzoek om het recht van elk kind op een nationaliteit volkomen na te leven en te doen naleven door het belang van het kind voorop te stellen. In haar antwoord

van januari 2024 heeft de staatssecretaris voor Asiel en Migratie geen gevolg gegeven aan dat verzoek. Zij gaf aan dat "de Palestijnen niet per definitie staatloos zijn", dat DVZ de gemeenten informeert wanneer de ouders van een kind "een paspoort hebben" en dat daarop "de nationaliteit van de ouder kan staan, die aan het kind kan worden overgedragen"⁸ (in 55 van de toenmalige dossiers). Myria heeft geen enkele reactie van de andere geïnterpelleerde ministers ontvangen.

Drie keer minder toekenningen van de Belgische nationaliteit aan staatloze kinderen tussen 2022 en 2023

Tot in 2018 kregen jaarlijks enkele tientallen kinderen die in België geboren waren en geen andere nationaliteit hadden de Belgische nationaliteit op basis van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit (WBN). In de jaren 2019-2022 kende dat fenomeen een toename (met een piek van 109 in 2020). In 2023 waren er dertig toekenningen op basis van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit, hetzij minder dan een derde van het aantal in 2022. De praktijk van de Dienst Vreemdelingenzaken en de beslissingen van de ambtenaren van de burgerlijke stand hebben een duidelijke impact gehad op de cijfers van de nationaliteitstoekenningen in 2023.

Toekenning van de Belgische nationaliteit wegens geboorte in België, in geval van staatloosheid (artikel 10)

Bron: Statbel, verwerking en presentatie door Myria

⁶ Cijfers meegedeeld door de Dienst Vreemdelingenzaken in een schrijven aan Myria, 10 juli 2024.

⁷ In een brief van DVZ aan een gemeente staat: "gelieve op basis van deze instructie over te gaan tot verbetering van de nationaliteitscode in het Rijksregister".

⁸ Schrijven van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie, 3 januari 2024.

Nationaliteitswijzigingen van “Belgisch” naar “Palestijnse Autoriteit” of “onbepaald” (2011-2023)

Nieuwe nationaliteit	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Palestijnse Autoriteit (Westelijke Jordaanoever en Gaza)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19
Onbepaald	1	2	0	1	3	1	1	5	6	6	7	8	4

Bron: Statbel, verwerking en presentatie door Myria

In het Rijksregister wordt de herkomst van de kinderen die op deze basis Belg geworden zijn geregistreerd. In 2023 werd bij zes van de dertig betrokken kinderen de herkomst “Palestijnse Autoriteit (Westelijke Jordaanoever en Gazastrook)” vermeld en bij dertien “onbepaalde nationaliteit”.⁹

De cijfers van de nationaliteitswijzigingen (meerderjarigen en minderjarigen samen genomen) in het Rijksregister tonen dat er in 2023 negentien personen hun Belgische nationaliteit hebben verloren ten gunste van “Palestijnse Autoriteit”. Die situatie is ongezien. Tussen 2011 en 2022 was er immers geen enkele wijziging van dat type, met uitzondering van een geval in 2012. Behoudens andere plausibele oorzaken houdt dat hoge cijfer waarschijnlijk verband met de in de zomer van 2023 gestarte praktijk van DVZ en de daaruit voortvloeiende beslissingen van ambtenaren van de burgerlijke stand.

Er zijn daarnaast weinig personen die hun Belgische nationaliteit hebben verloren om daarna de vermelding “onbepaalde nationaliteit” te krijgen. Maar hun aantal neemt sinds 2018 toe (met een piek van acht personen in 2022). Het is onmogelijk om na te gaan in welke mate personen van Palestijnse herkomst in die “onbepaalde” categorie zitten.

Opvolging van de aanbevelingen van de federale Ombudsman en van UNHCR

Eind januari 2024 heeft de federale Ombudsman een aanbeveling voor de Dienst Vreemdelingenzaken gepubliceerd, met het verzoek om:

- “onmiddellijk een einde te stellen aan de praktijk van het versturen van brieven die de gemeentebesturen opdragen de Belgische nationaliteit in te trekken van

kinderen die in België geboren zijn uit (een) ouder(s) van Palestijnse herkomst”,

- “de gemeentebesturen waarmee DVZ al contact heeft opgenomen onmiddellijk aan te schrijven om hen ervan op de hoogte te brengen dat elk advies betreffende artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit onder de bevoegdheid valt van de procureur des Konings en dat er bijgevolg geen enkele reden is om rekening te houden met de brieven die DVZ hun heeft gestuurd om de nationaliteit van het betrokken kind te wijzigen” en
- “het verstrekken van informatie aan de gemeenten alleen in overweging te nemen als dat met het nodige voorbehoud gebeurt en doorverwijst naar de bevoegde adviesorganen”.¹⁰

In maart 2024 heeft het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen (UNHCR) opmerkingen over de toepassing van artikel 10 van het WBN gepubliceerd. UNHCR beveelt in het bijzonder een “eerlijke en effectieve” toekennings- en intrekingsprocedure aan, “omgeven door degelijke procedurele waarborgen” om te bepalen of een kind een nationaliteit heeft of staatloos is. Daarbij is de “bewijslast (...) gedeeld tussen de ambtenaar van de burgerlijke stand en de ouder(s) van het kind”, moet “de vereiste bewijsstandaard redelijk zijn, gezien de moeilijkheid om staatloosheid / het ontbreken van een nationaliteit te bewijzen”, en kan “het bezit van een paspoort niet automatisch leiden tot de conclusie dat het kind een nationaliteit heeft”.¹¹

Op 10 januari 2024 heeft de staatssecretaris voor Asiel en Migratie in de Kamer het volgende verklaard: “De Dienst Vreemdelingenzaken kan niet beoordelen of iemand al dan niet een bepaalde nationaliteit heeft maar heeft wel een informatieplicht, bijvoorbeeld als er een paspoort in een dossier zit”.¹²

Sindsdien heeft de Dienst Vreemdelingenzaken doorgezet met het sturen van brieven naar gemeenten en parketten (van 55 dossiers tussen de zomer van 2023

⁹ Bron: Statbel, verwerkt door Myria.

¹⁰ Federale Ombudsman, *Aanbeveling 2023/06 aan de Dienst Vreemdelingenzaken, Respecteer de wettelijke bevoegdheden inzake nationaliteit*, 31 januari 2024.

¹¹ UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 32, 34, pp. 6-7.

¹² Kamer, CRIV 55, Com 1241, 10 januari 2024, p. 15.

en januari 2024¹³ tot 130 dossiers in totaal tot juli 2024). DVZ is wel gestopt met het gebruik van het woord “instructie”, maar benadrukt duidelijk het bezit van de Palestijnse nationaliteit, en dus het ontbreken van de Belgische nationaliteit voor de betrokken kinderen. Volgens de Dienst Vreemdelingenzaken was op 10 juli 2024 de Belgische nationaliteit bevestigd in vijf dossiers (op 130) en gebeurde er een “nationaliteitscorrectie” (van “Belgische” naar “Palestijnse”) in 54 dossiers.¹⁴ Tal van andere dossiers werden op dat ogenblik nog onderzocht. Het aantal nationaliteitsintrekkingen kan dus nog stijgen.

In dit kader wil Myria aan bepaalde internationale verplichtingen van België herinneren inzake het recht op een nationaliteit en aan de fundamentele beginselen op dat vlak, alsook aanbevelingen formuleren in lijn met deze verplichtingen ten aanzien van de betrokken kinderen.

Twee internationale verplichtingen van België: voorkomen dat kinderen staatloos zijn en rekening houden met het belang van het kind

Staten hebben de soevereine macht om enerzijds hun nationaliteitsregels vast te leggen en anderzijds de immigratie onder controle te houden. Deze prerogatieven moeten evenwel worden uitgeoefend met inachtneming van de grondrechten en de rechten van het kind.¹⁵ De toekenning van de Belgische nationaliteit aan in België geboren kinderen die geen andere nationaliteit hebben is een internationale verplichting waartoe België (zoals vele Europese staten en al zijn buurlanden) zich heeft verbonden, door ratificatie van het Verdrag van 30 augustus 1961 tot beperking der staatloosheid.¹⁶ Volgens artikel 1, §1 van dat Verdrag [verleent] “iedere verdragsluitende staat zijn nationaliteit aan diegene die geboren is op zijn grondgebied en die anders staatloos zou zijn”. Dat Verdrag vormt de toepassing van artikel 15 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, namelijk dat “eenieder recht [heeft] op een nationaliteit”.

Volgens UNHCR “kan het feit dat een kind door geen enkel land erkend wordt als onderdaan onoverkomelijke barrières opwerpen op het gebied van onderwijs en gezondheidszorg, en kan het elk vooruitzicht op tewerkstelling belemmeren”. Staatloosheid heeft daarnaast een “nefaste psychologische impact” “die een diepgaande invloed [heeft] op hun vermogen om zich te ontwikkelen, en maakt het voor hen vrijwel onmogelijk om hun ambities en dromen voor een betere toekomst waar te maken”.¹⁷

Bovendien heeft het kind volgens artikel 7 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) vanaf de geboorte “het recht om een nationaliteit te verwerven” en de staten moeten “de verwezenlijking van dat recht” waarborgen, “in het bijzonder wanneer het kind anders staatloos zou zijn”. Artikel 8 van datzelfde Verdrag stelt dat staten zich moeten verbinden “tot eerbiediging van het recht van het kind om zijn of haar identiteit te behouden, met inbegrip van nationaliteit”, en dat “zonder onrechtmatige inmenging”. Wanneer een kind zijn identiteit en nationaliteit op onrechtmatige wijze wordt ontnomen, moeten de staten het betrokken kind “passende bijstand en bescherming” verlenen “teneinde zijn identiteit” (waaronder zijn nationaliteit) “zo snel mogelijk te herstellen”. Uit de artikelen 3 §1 van het IVRK en 24 §2 van het Handvest van de grondrechten van de EU volgt dat bij elke beslissing die het kind aangaat, diens belangen “de eerste overweging” vormen. Artikel 22bis al. 4 van de Grondwet versterkt deze verplichting, aangezien het voorschrijft dat dit belang van het kind “de eerste overweging” is.

Artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit vormt de uitvoering in het Belgisch recht van deze internationale verplichting om staatloosheid van kinderen die op het grondgebied geboren zijn te vermijden.

¹³ Cijfer meegedeeld door de staatssecretaris op 10 januari 2024 (Kamer, CRIV 55, Com 1241, 10 januari 2024, p. 15).

¹⁴ Cijfers meegedeeld door de Dienst Vreemdelingenzaken in een schrijven aan Myria, 10 juli 2024.

¹⁵ HvJ, arrest *Tjebbes e.a.* (C-221/17), 12 maart 2019.

¹⁶ Dit verdrag werd geratificeerd door België bij wet van 10 juni 2014 (BS, 4 november 2014), naast talloze andere landen, waaronder Nederland, Luxemburg, Frankrijk en Duitsland (bron: Verenigde Naties, *Treaty Collection, chapter V, 4*).

¹⁷ UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 11, p. 3.

Artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit:

“§ 1. Belg is het kind geboren in België en dat, op gelijk welk ogenblik voor de leeftijd van achttien jaar of voor de ontvoogding voor die leeftijd, geen andere nationaliteit bezit. Het eerste lid zal evenwel niet van toepassing zijn indien het kind een andere nationaliteit kan verkrijgen, mits zijn wettelijke vertegenwoordiger(s) administratieve handelingen verricht(en) bij de diplomatieke of consulaire overheden van het land van de ouders of van een van hen. De wettelijke vertegenwoordiger van het kind zendt alle nuttige stukken waarover hij beschikt over aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de plaats waar het kind geboren is. In geval van twijfel over het ontbreken van nationaliteit van het kind, vraagt de ambtenaar van de burgerlijke stand het advies van de procureur des Konings. In dat geval zendt hij hem een afschrift van het dossier. Het advies wordt op korte termijn verstrekt door de procureur des Konings. § 2. Het in België gevonden pasgeboren kind wordt, behoudens tegenbewijs, verondersteld in België te zijn geboren. § 3. Het kind aan wie de Belgische nationaliteit krachtens dit artikel is toegekend, behoudt die nationaliteit zolang niet is aangetoond, voordat het de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt of ontvoogd is voor die leeftijd, dat het een vreemde nationaliteit bezit.”

Uit deze bepalingen volgt dat België verplicht is om de Belgische nationaliteit toe te kennen aan een kind dat:

- in België geboren is;
- geen andere nationaliteit heeft (of die na de geboorte verloren heeft);
- behalve indien een andere nationaliteit kan worden bekomen via een administratieve handeling door (een van) zijn ouders bij de diplomatieke of consulaire overheden van het land van een van zijn ou-

ders (deze uitzondering wordt restrictief toegepast en geldt niet voor asielzoekers en personen die een vluchtelingenstatus hebben).¹⁸

Hoe wordt er bepaald of een in België geboren kind (van Palestijnse origine) een andere nationaliteit heeft?

Bevoegdheid van de ambtenaren van de burgerlijke stand en de rechtbanken

Onder voorbehoud van de bevoegdheden van rechtbanken is alleen de ambtenaar van de burgerlijke stand van de geboorteplaats van het kind bevoegd om te controleren of de voorwaarden van artikel 10 §1 van het WBN vervuld zijn. Het advies van het parket wordt alleen gevraagd “in geval van twijfel over het ontbreken van nationaliteit van het kind” en is niet bindend. Het College van procureurs-generaal is overigens bevoegd om richtlijnen vast te leggen die bindend zouden zijn voor de parketten,¹⁹ maar tot nu toe is er geen enkele richtlijn geformuleerd. De opdracht van de ambtenaren van de burgerlijke stand bij de lokale besturen en van de parketten is niet altijd eenvoudig.

In de volgende paragrafen wil Myria alle betrokken partijen helpen om hun plicht na te komen, *in casu* een met redenen omklede beslissing nemen, met inachtneming van het recht en de grondrechten en waarbij het belang van het kind voorop wordt gesteld. Het gaat erom de algemene beginselen toe te passen op de complexe Palestijnse context door de vragen in een logische volgorde te beantwoorden. Dat maakt het mogelijk om eerst bepaalde situaties die redelijkerwijs niet ter discussie staan te identificeren. Daarna kan er worden ingegaan op de complexere en meer omstrede vragen rond het al dan niet bestaan van een Palestijnse staat of nationaliteit.

¹⁸ De afwijking voor vluchtelingen en asielzoekers vloeit voort uit drie bronnen: de voorbereidende werken van de wetwijziging, als antwoord op het advies van de Raad van State (Wetsontwerp houdende diverse bepalingen (I), Doc. K. 51, nr. 2760/1, 21 november 2006, pp. 249-250), de ministeriële omzendbrief van 25 mei 2007 en het arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 73/2008. De bovengenoemde omzendbrief stelt dat “de ouders van een in België geboren kind die een asielaanvraag hebben ingediend (...) en zelfs een verzoek tot verkrijging van de subsidiaire bescherming (...) moeten worden vrijgesteld van de verplichting handelingen te verrichten die beogen hun kind aan te geven bij hun in België gevestigde diplomatieke overheden zolang de ingestelde procedure – waarbij er noodzakelijkerwijs geen contact is met de overheden van hun land van herkomst – aan de gang is. *A fortiori* geldt hetzelfde voor personen die officieel als vluchteling zijn erkend, alsmede voor personen die subsidiaire bescherming genieten” (Omszendbrief van 25 mei 2007 met betrekking tot de wijzigingen aan het Wetboek van de Belgische nationaliteit die werden ingevoerd door de wet van 27 december 2006 houdende diverse bepalingen I, BS, 4 juni 2007). Volgens het Grondwettelijk Hof vormt artikel 10, tweede lid, van het Wetboek van de Belgische nationaliteit een uitzondering op de grondregel vervat in het eerste lid van hetzelfde artikel, en moet het om die reden restrictief worden geïnterpreteerd” (GwH, arrest nr. 73/2008 van 24 april 2008, punt B.8.5.).

¹⁹ Art. 24bis van het WBN.

Zijn de ouders (of het kind) erkende staatlozen?

Indien de ouders (of het kind) erkend werden als staatlozen door een rechterlijke beslissing die in kracht van gewijsde is gegaan, bezit het kind geen enkele nationaliteit.²⁰ Een in het buitenland gewezen vonnis van staatloosheid kan ook in aanmerking worden genomen, tenzij er ernstige aanwijzingen zijn om te twifelen aan de inhoud of relevantie ervan. Er moet ook rekening worden gehouden met een advies dat het CGVS – dat besluit dat een ouder (of een kind) voldoet aan de voorwaarden van de definitie van staatloze zoals bepaald in het Verdrag van 1954 – heeft uitgebracht in het kader van de nieuwe verblijfsprocedure voor staatlozen.²¹ Omgekeerd is de afwezigheid van een dergelijk vonnis of een dergelijk advies op zich onvoldoende om te besluiten dat het kind geen staatloze is. Dat is de reden waarom de ambtenaar van de burgerlijke stand niet de overlegging van een dergelijk vonnis of de inleiding van een gerechtelijke procedure voor erkenning van staatloosheid kan eisen, niet voor de ouders, noch voor het kind.²² Indien een vonnis ontbreekt, moet het onderzoek worden voortgezet op basis van andere elementen.

De vraag rijst wat de bewijswaarde is van een in kracht van gewijsde gegaan vonnis dat de staatloosheid van de ouders vaststelt ná de geboorte van een kind, in het bijzonder wanneer die vaststelling van staatloosheid slechts de bestendinging vormt van een al eerder bestaande situatie. Aangezien een in België geboren staatloos kind Belg wordt in toepassing van artikel 10 WBN, zal het bovendien niet noodzakelijk mogelijk zijn om een eigen erkenning als staatloze te bekomen als kind. Het staat vast dat een dergelijk vonnis minstens in aanmerking moet worden genomen bij de bepaling van de toepassing van artikel 10 WBN.

Kan een van de ouders de nationaliteit van een andere staat dan Palestina overdragen?

Indien het onomstotelijk vaststaat dat een van de ouders de nationaliteit van een andere staat dan Palestina bezit, moet er worden nagegaan of de wet van deze staat voorziet in het overdragen van de nationaliteit in geval van geboorte in het buitenland, hetzij van rechtswege, hetzij via een eenvoudige procedure bij de diplomatieke of consulaire overheden van deze staat. Het onderzoek moet zich beperken tot die staten waarvan een van de ouders redelijkerwijs de nationaliteit kan hebben verworven in de loop van zijn/haar leven. Geen enkel buurland van Palestina kent evenwel zijn nationaliteit toe aan Palestijnen. De enige uitzondering daarop vormt Jordanië, dat de Jordaanse nationaliteit verleende aan elke persoon, alsook zijn nakomelingen, die – op voorwaarde geen Jood te zijn – de “Palestijnse nationaliteit” bezat vóór 15 mei 1948 en die regulier in Jordanië verbleef tussen 20 december 1949 en 16 februari 1954.²³ Er mag alleen aan de ouders een attest van de Jordaanse autoriteiten worden gevraagd indien er aanwijzingen zijn dat ze zich in deze omstandigheden kunnen bevinden.

De nationaliteit wordt bepaald door de wetgeving van de betrokken staat te raadplegen

Op basis van het soevereiniteitsbeginsel van de staten “heeft elke staat de exclusieve bevoegdheid om te beslissen of een persoon al dan niet zijn onderdaan is”.²⁴ Artikel 2 van het Verdrag van Den Haag van 12 april 1930²⁵ stelt dat “iedere vraag of een persoon de nationaliteit van een staat bezit, moet worden beantwoord overeenkomstig de wetgeving van dezen staat”. Om te bepalen of het kind geen enkele andere nationaliteit bezit in het kader van artikel 10 van het WBN, moet er

20 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 14, p. 3. Volgens het Hof van Cassatie “heeft een vonnis dat de status van staatloze erkent betrekking op de staat van de personen en heeft het dus kracht van gewijsde ten aanzien van derden wegens de ondeelbaarheid van de staat. Deze kracht van gewijsde is, ongeacht de redenen ervan, verbonden met het besluit dat de eiser de status van staatloze heeft, d.w.z. geen nationaliteit heeft” (Cass. 8 april 2022, C.19.0197.F).

21 Art. 57/37 en volgende van de verblijfswet, ingevoegd door de wet van 10 maart 2024, die sinds 1 september 2024 van kracht is.

22 De memorie van toelichting bij de wetswijziging van 2022 stelt: “De term ‘staatloos’ die in artikel 10 van het wetboek wordt gebruikt moet worden begrepen als ‘geen andere nationaliteit bezittend’, waarbij het niet noodzakelijk is dat de persoon zijn status van staatloze heeft laten erkennen door de familierechtbank. Het was nooit de bedoeling van de wetgever om te vragen dat een vonnis van staatloosheid zou worden gewezen ten aanzien van het kind of zijn ouders” (Doc. K. 55 nr. 2824/1, p. 29); UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 15, p. 4.

23 Artikel 3 (2) van de Jordaanse wet nr. 6 van 1 januari 1954, geciteerd door de FOD Justitie, Algemeen advies – Nationale status van kinderen wiens ouders van Palestina afkomstig zijn, zonder datum (2020), p. 2. In hetzelfde advies staat: “De Jordaanse ambassade in Brussel heeft aan de Dienst Nationaliteit van de FOD Justitie bevestigd dat ze in de toekomst niet langer een attest van het niet-bezitten van de Jordaanse nationaliteit zal uitreiken. De ouders moeten bijgevolg een attest van de Jordaanse autoriteiten van het *land zelf* (departement Burgerzaken en paspoorten van het ministerie van Binnenlandse Zaken) voorleggen. Indien de vader geen rijksregisternummer heeft, wil dat zeggen dat hij niet de Jordaanse nationaliteit heeft”.

24 CLOSSET, Ch.-L. en RENAULD, B., *Traité de la nationalité et droit belge*, 3e ed., § 17, p. 14. Talloze bronnen wijzen op het fundamentele soevereiniteitsbeginsel van de staten. Art. 1 van het Verdrag van Den Haag van 12 april 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit stelt: “het behoort tot de bevoegdheid van iedere staat in zijn wetgeving te bepalen wie zijn onderdanen zijn”. In artikel 3 van het Europees Verdrag inzake nationaliteit van 6 november 1997 (niet geratificeerd door België) staat: § 1. “Elke staat bepaalt ingevolge zijn eigen wetgeving wie zijn onderdanen zijn”. Internationaal Gerechtshof, *Nottebohm (Lichtenstein t. Guatemala)*, arrest van 6 april 1955). Volgens het HvJ geldt “het al door het Hof erkende (...) internationaalrechtelijke beginsel dat het bepalen van de voorwaarden voor de verkrijging en het verlies van de nationaliteit tot de bevoegdheid van elke lidstaat behoort” (HvJ, C-135/08 *Janko Rottmann t. Freistaat Bayern*, 2 maart 2010, § 48).

25 Verdrag van Den Haag van 12 april 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit (*United Nations Treaty Collection*, vol. 179, 1937, p. 98), goedgekeurd door de Belgische wet van 20 januari 1939 (*BS*, 13 augustus 1939).

volgens UNHCR worden teruggegrepen naar de definitie van staatloosheid in artikel 1 §1 van het Verdrag van 1954²⁶ met betrekking tot de status van staatlozen: “een persoon die geen enkele staat krachtens diens wetgeving als zijn onderdaan beschouwt”.²⁷

Om te bepalen of een in België geboren kind (van Palestijnse origine) de Belgische nationaliteit moet krijgen op basis van artikel 10 van het WBN, dienen de volgende vragen te worden onderzocht:

- Bezitten de ouders (of bezit een van hen) een nationaliteit op basis van de wetgeving van een staat?
- Zo ja, heeft een van de ouders de nationaliteit overgedragen op het kind of is dat mogelijk, hetzij van rechtswege, hetzij door een administratieve procedure bij de diplomatieke of consulaire overheden van het betrokken land, krachtens de wetgeving van de staat in kwestie?

Indien het antwoord op een van deze twee vragen negatief is, moet het kind de Belgische nationaliteit krijgen op basis van artikel 10 van het WBN.

Staan de ouders geregistreerd bij de Palestijnse Autoriteit?

In 2021 werd het aantal personen die als Palestijnen geïdentificeerd waren op ongeveer 14 miljoen wereldwijd geschat, van wie 9,17 miljoen gedwongen ontheemden.²⁸ In januari 2023 waren er 5,9 miljoen personen geregistreerd als Palestijnse vluchtelingen door UNRWA. Dat is de organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening (aan Palestijnse vluchtelingen in het Midden-Oosten), opgericht in 1949. Van hen leven er 2,4 miljoen in Jordanië, 1,6 miljoen in de Gazastrook, 900.000 op de Westelijke Jordaanoever, 580.000 in Syrië en 487.000 in Libanon.²⁹

Sommige documenten (attesten van UNRWA, reisdocumenten of documenten van de burgerlijke stand uitgereikt door derde landen zoals Syrië, Libanon en Jordanië)

vermelden soms “Palestijns” of “PAL” onder de rubriek “nationaliteit”. Sommige rechters hebben daaruit geconcludeerd dat de betrokken personen de “Palestijnse nationaliteit” hadden.³⁰ Deze conclusie lijkt in te gaan tegen het bovengenoemde fundamentele soevereiniteitsbeginsel van staten. Volgens dat beginsel is “elke staat alleen bevoegd voor zijn eigen nationaliteit; hij kan die van een andere staat niet toekennen of ontnemen zonder de soevereiniteit van die staat aan te tasten”.³¹ Alleen de bevoegde autoriteiten van de betrokken staat (in dit geval de staat Palestina, in de veronderstelling dat die bestaat) kunnen de nationaliteit van deze staat bewijzen.³² Noch UNRWA, noch een andere staat heeft de legitimiteit om te bepalen of iemand al dan niet de Palestijnse nationaliteit bezit. Een door deze actoren verstrekt document dat een “Palestijnse nationaliteit” vermeldt kan dus niet worden beschouwd als een aanwijzing, een vermoeden, en nog minder als een bewijs van het bezit van een dergelijke nationaliteit.³³

Op basis van de Oslo-akkoorden is de Palestijnse Autoriteit bevoegd om identiteitsdocumenten uit te reiken aan inwoners van de Westelijke Jordaanoever en de Gazastrook.³⁴ Dit betekent dat Palestijnen die niet geregistreerd staan bij de Palestijnse Autoriteit in geen geval een “Palestijnse nationaliteit” kunnen hebben, ongeacht of ze al dan niet geregistreerd zijn door UNRWA. Dat was ook de conclusie van advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie Thierry Werquin in zijn vrij gedetailleerde analyse van 2021.³⁵ Als de ouders van het in België geboren kind niet geregistreerd staan bij de Palestijnse Autoriteit en niet de nationaliteit van een derde staat bezitten, zijn ze staatloos. Ze konden geen nationaliteit overdragen op hun kind, dat bijgevolg eveneens staatloos is. Dat laatste moet dus de Belgische nationaliteit krijgen.

De complexere vragen die hierna volgen zijn alleen relevant wanneer een van de ouders een identificatienummer heeft gekregen en ingeschreven werd (identiteitskaart of paspoort) door de Palestijnse Autoriteit, met uitzondering van een “zero-paspoort” of “voor extern gebruik”, dat geen recht op verblijf geeft.³⁶

26 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 14, p. 3.

27 Onderstreept door de ondertekenende organisaties.

28 BADIL, *Survey of Palestinian Refugees and Internally Displaced Persons 2019–2021*, p. 39.

29 UNRWA, *UNRWA in action, Fact sheet*, januari 2023.

30 Brussel, 5 juni 2018, 2017/FA/707; Antwerpen, 3 oktober 2018, 2018/EV/6.

31 CLOSSET, Ch.-L. en RENAULD, B., *Traité de la nationalité en droit belge*, 3e ed., § 21, p. 16.

32 VAN DOREN, W., LEJEUNE, J., CLAES, M. en KLEIN, V., “The broadening protection gap for stateless Palestinian refugees in Belgium”, *Statelessness and Citizenship Review*, 2020, 2(2), pp. 307–308.

33 AG Th. WERQUIN, voorafg. concl. Cass. (1e k.), 19 november 2021, AR C.21.0095.F, beschikbaar op www.juportal.be, punt 4.

34 Israeli-Palestinian Interim Agreement on the West Bank and the Gaza Strip (Oslo II), Peace Agreements & Related, 28 September 1995, <https://www.refworld.org/legal/agreements/par/1995/en/20547>. Volgens artikel 9 (2) van dit Akkoord is de Palestijnse Raad bevoegd om “bevolkingsregisters en -gegevens bij te houden en te beheren” (“keep and administer registers and records of the population”), en dat “binnen de grenzen van de bevoegdheden”. Volgens artikel 17 (1) van hetzelfde Akkoord beperkt deze bevoegdheid zich tot Gaza en de Westelijke Jordaanoever, met talloze uitzonderingen, in het bijzonder die van de Palestijnse vluchtelingen.

35 AG Th. WERQUIN, voorafg. concl. Cass. (1e k.), 19 november 2021, AR C.21.0095.F, beschikbaar op www.juportal.be.

36 CGVS (Cedoca), COI Focus, “Territoire palestinien – Gaza : retour dans la bande de Gaza”, 3 september 2020, p. 6.

Bestaat er een Palestijnse staat?

De vraag of er al dan niet een Palestijnse staat bestaat is omstreden. Volgens een advies van de FOD Justitie van 2012 “bestaat er een Palestijnse natie, maar geen Palestijnse staat. Iemand van Palestijnse afkomst bezit dus niet de ‘Palestijnse nationaliteit’ in de zin van staatsburgerschap van een land dat kan worden beschouwd als de staat Palestina in de zin van het internationaal recht. Deze persoon kan dus evenmin zijn nationaliteit overdragen op zijn kinderen”.³⁷ Volgens het Hof van Cassatie kan een gemeenschap als staat worden gekwalificeerd als ze aan de volgende voorwaarden voldoet: een bevolking, een afgebakend grondgebied, een regering die een daadwerkelijk en effectief gezag uitoefent, en het vermogen om met andere staten betrekkingen aan te gaan. Het bestaan van een staat hangt niet af van zijn erkenning door andere staten, noch door België.³⁸ Het feit dat de staat Palestina niet erkend wordt weerhoudt een Belgische rechtbank er niet van om te concluderen dat hij wel bestaat, op voorwaarde dat de andere criteria vervuld zijn. In de vijf Belgische hoven van beroep zijn er arresten geveld waarin Palestina als een staat wordt beschouwd.³⁹

Als men concludeert dat Palestina geen staat is, moet men noodzakelijkerwijs concluderen dat de Palestijnse nationaliteit niet bestaat en dat dus niemand een Palestijnse nationaliteit bezit. Indien men daarentegen concludeert dat Palestina wel degelijk een staat is, volstaat dat niet om te concluderen dat iemand de Palestijnse nationaliteit heeft. Volgens het Hof van Cassatie is het bestaan van een Palestijnse staat immers onvoldoende reden om staatloosheid uit te sluiten: er

moet nog worden onderzocht of de persoon in kwestie de Palestijnse nationaliteit bezit op grond van wetgeving van deze staat.⁴⁰

Bestaat er wetgeving over de Palestijnse nationaliteit?

Het antwoord op deze vraag lijkt duidelijk negatief: er bestaat vandaag geen enkele Palestijnse wetgeving die de voorwaarden voor verwerving en verlies van de Palestijnse nationaliteit bepaalt, noch is er een autoriteit bevoegd voor de Palestijnse nationaliteit.⁴¹ Het “*Palestine Citizenship Order*” van 1925 uit de tijd dat Palestina onder Brits mandaat stond werd opgeheven en de Palestijnen hebben hun op die basis verworven nationaliteit verloren.⁴²

Sommige teksten geven weliswaar een definitie van “Palestijnen”,⁴³ maar geen enkele daarvan bevat een definitie van de “Palestijnse nationaliteit”, noch de voorwaarden om die te bekomen. Zo omschrijft artikel 27 van het algemeen wetsdecreet over de verkiezingen van 2007 de criteria die moeten worden vervuld opdat “een persoon zou worden beschouwd als Palestijn”.⁴⁴ Dat gaat evenwel over de criteria om krachtens deze wet beschouwd te worden als stemgerechtigde, onder verwijzing naar de nationaliteit op het ogenblik van het Britse mandaat, en niet over de voorwaarden om vandaag de Palestijnse nationaliteit te verwerven,⁴⁵ waardoor de onvoorwaardelijke toegang tot het grondgebied van een Palestijnse staat mogelijk zou zijn.

37 FOD Justitie, advies, toepassing van art. 10 WBN ten aanzien van kinderen van Palestijnse afkomst, 2 augustus 2012, p. 1.

38 Het Hof baseert zich op een internationale gewoonteregeling, zoals uiteengezet in artikel 1 van het Verdrag inzake de rechten en plichten van staten, ondertekend te Montevideo op 26 december 1933. De rechters van het Hof hebben wettig kunnen vaststellen dat Palestina volgens deze criteria een staat is (Cass. 19 november 2021, C.21.0095.F, www.juportal.be).

39 Hof van beroep Bergen, 18 juli 2022, nr. 2021/FQ/41, <https://www.agii.be/hof-van-beroep-bergen-18-07-2022> (en de referenties aangehaald op p. 10 van het arrest).

40 Cass. 26 februari 2021, C.20.0428, www.agii.be.

41 Zie het advies van het Agentschap Integratie en Inburgering “Zijn in België geboren kinderen van Palestijnse origine Belg? Gemeenten en rechtbanken zijn bevoegd, niet DVZ”, 21 november 2023.

42 Voor een historisch overzicht van de wetgevingen, zie Hania Uuhnaoui, Nansen note 2024-1 Palestijnse afkomst of nationaliteit? Het geval van minderjarigen geboren in België, pp. 12-21; KHALIL, A. en ABU ALIA, N., “*Palestinian Citizenship within the state of Palestine: the right answer for the wrong question*”, Wolters Kluwer Italië, p. 100.

43 Het is bijvoorbeeld duidelijk dat de volgende passage uit de Onafhankelijkheidsverklaring van de Palestijnse staat van 15 november 1988 alleen politieke waarde, maar geen juridische strekking heeft: “*The State of Palestine shall be for Palestinians, wherever they may be therein to develop their national and cultural identity and therein to enjoy full equality of rights*”.

44 Dit artikel gaat als volgt: “*Chapter Four: The Right to Elect Article (27): The Electoral Eligibility*”

1. A person who fulfills the following requirements shall be deemed eligible to vote:

a. To be Palestinian.
b. To be at least 18 years of age on polling day.
c. To be enlisted in the final voters registry.
d. Not to be deprived of the right to vote in accordance with Article (29) of this law.

2. For the purposes of this law, a person shall be considered Palestinian:

a. If he/she was born in Palestine with borders defined in the British Mandate, or was entitled to acquire the Palestinian nationality under the applicable laws during that era.
b. If he/she was born in the Gaza Strip or the West Bank, including Holy Jerusalem (Alquds Alshareef).
c. If one of his/her ancestors falls under the application of paragraph (1) above irrespective of where he/she was born.
d. If he/she is a spouse of a Palestinian as defined above” (onderstreept door de ondertekenende organisaties). Decree issued by a law of 2007, pertaining the general elections, Engelse tekst geraadpleegd op de website van de Palestijnse kiescommissie op 23 september 2024, <https://www.elections.ps/tabid/344/language/en-US/Default.aspx>.

45 Zie Niels Van Zele, *Het voorkomen van staatloosheid bij de geboorte: Moet de Belgische nationaliteit toegekend worden aan kinderen geboren in België uit Palestijnse ouders?*, Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad van master in de rechten, UGent, 2024, p. 111, beschikbaar op [RUG01-003210500_2024_0001_AC.pdf](https://www.rug01-003210500_2024_0001_AC.pdf).

Hebben door de Palestijnse Autoriteit geregistreerde personen de Palestijnse nationaliteit?

Deze vraag is omstreden. Traditioneel waren de bevoegde Belgische overheden van mening (met name in de instructies aan de ambtenaren van de burgerlijke stand) dat personen van Palestijnse origine geen nationaliteit hadden. Die werden in het Rijksregister opgenomen als zijnde van "onbepaalde" nationaliteit.⁴⁶ Er was ook het advies van de Dienst Nationaliteit van de FOD Justitie, waarin het volgende wordt gesteld: "de Palestijnse autoriteiten hebben geen wetgeving op het vlak van nationaliteit. Dat leidt tot de conclusie dat het onmogelijk is om het eventuele bestaan van een Palestijnse nationaliteit *de jure* vast te stellen bij de ouders, en bijgevolg bij het betrokken kind dat in België geboren is."⁴⁷ In 2022 is de betrokken dienst van de FOD Justitie de Centrale Autoriteit inzake nationaliteit geworden. Aangezien die niet meer bevoegd is om adviezen uit te brengen in het kader van artikel 10 van het WBN, werd deze bevoegdheid in 2022 overgedragen aan de procureur des Konings van elk gerechtelijk arrondissement.⁴⁸

Volgens advocaat-generaal Thierry Werquin "is alleen het door de Palestijnse Autoriteit uitgereikte reisdocument, waarop 'Palestijnse nationaliteit' vermeld staat het bewijs dat een persoon de Palestijnse nationaliteit heeft".⁴⁹

Sinds juni 2024 bevatten de attesten verleend door Mission of Palestine een "Verklarende nota in verband met de Palestijnse nationaliteit":

"Op basis van overleg met de bevoegde autoriteiten in Palestina en krachtens de in 2005 gewijzigde Palestijnse Basiswet, waarvan artikel 7 stipuleert dat "de Palestijnse nationaliteit bij wet geregeld is", stelt Mission of Palestine:

1. Op heden werd er in de bezette Palestijnse gebieden geen enkele wet uitgevaardigd om de Palestijnse nationaliteit te regelen.
2. De Palestijnse identiteitskaart, die Israël aan Palestijnse burgers uitreikt, wordt door Israël (bezettingsmacht) als een tijdelijke verblijfskaart beschouwd, en soms ingetrokken. Israël (bezettingsmacht) beschouwt de verblijfskaart niet als een Palestijns identiteitsdocument met een rijksregisternummer in de juridische zin van het woord.

3. Het Palestijnse paspoort en de Palestijnse identiteit worden niet beschouwd als een nationaliteit volgens het internationaal recht. Het paspoort werd immers uitgereikt overeenkomstig de Oslo-akkoorden en wordt als een reisdocument beschouwd.
4. Daarenboven is het bevolkingsregister volledig onderworpen aan de bezettingsmacht (Israël), die de inschrijvingen, toevoegingen en schrappingen beheert. Bijgevolg kan Mission of Palestine in Brussel pasgeboren kinderen niet inschrijven of toevoegen aan het bevolkingsregister.
5. Israël (bezettingsmacht) eist dat Palestijnse kinderen die buiten de Palestijnse bezette gebieden worden geboren uit ouders die houders zijn van een Palestijnse identiteitskaart naar de Palestijnse bezette gebieden reizen om er de administratieve inschrijvingsprocedure af te handelen. Als het onmogelijk is om voor de leeftijd van zestien jaar naar de Palestijnse bezette gebieden te reizen, verliest het kind van Palestijnse origine zijn inschrijving in het bevolkingsregister, dat de Israëlische civiele administratie beheert, en verliest zo de toegang tot een Palestijnse identiteitskaart.
6. Kinderen van wie de ouders geen Palestijnse identiteitskaart hebben kunnen niet worden geregistreerd in de Palestijnse bezette gebieden.
7. Alle documenten die de Palestijnse autoriteiten vandaag uitreiken verlenen geen nationaliteit, maar getuigen veeleer van een etnische, politieke, culturele en historische aansluiting."

Volgens de dienst voor onderzoek en informatie (Cedoca) van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) "werden de Palestijnen die gemachtigd waren om in de Palestijnse bezette gebieden (Gazastreek en Westelijke Jordanoever) te wonen en er dus terug te keren na een verblijf in het buitenland, (zijzelf, hun vader of hun grootvader) opnieuw geregistreerd door de Israëlische administratie in 1967, waarna ze een Israëlisch identiteitsnummer kregen. Ze worden door Israël beschouwd als buitenlandse inwoners. Hoewel ze een Palestijnse identiteitskaart en reispas hebben, bezitten ze noch de Israëlische, noch de Palestijnse nationaliteit".⁵⁰

Volgens het hof van beroep van Bergen "is de louter omstandigheid dat ambtenaren van de Palestijnse Autoriteit identiteitsdocumenten (paspoorten) (...) hebben uitgereikt waarop staat dat de houder de Palestijnse

46 UNHCR, *Mapping statelessness in Belgium*, 2012, p. 31, § 140, <https://www.unhcr.org/media/unhcr-mapping-statelessness-belgium-october-2012>.

47 FOD Justitie, Algemeen advies - Nationaal statuut van kinderen wiens ouders afkomstig zijn van Palestina, zonder datum (2020), p. 2.

48 Art. 10 §1, al. 3 en art. 24ter §1, al. 2 van het WBN.

49 AG Th. WERQUIN, voorafg. concl. Cass. (1e k.), 19 november 2021, AR.C.21.0095.F, punt 4, p. 8, beschikbaar op www.juportal.be. Er wordt geen enkele referentie geciteerd ter ondersteuning van deze stelling.

50 CGVS (Cedoca), COI Focus, "Territoire palestinien - Gaza : retour dans la bande de Gaza", 3 september 2020, p. 6 en de referenties in voetnoot.

nationaliteit heeft onvoldoende om aan te tonen dat deze kwaliteit hem zou toekomen *op basis van de Palestijnse wetgeving*.⁵¹ Andere hoven en rechtbanken hebben andere uitspraken gedaan. Volgens onze informatie bestaat er geen rechtspraak van een hoger hof (Hof van Cassatie) dat zich daarover heeft uitgesproken.

In de bovengenoemde brieven is de Dienst Vreemdelingenzaken van mening dat sommige kinderen de Palestijnse nationaliteit hebben krachtens ofwel een Palestijns paspoort van (een van) de ouders, ofwel een oud attest van Mission of Palestine, de vertegenwoordiger van de Palestijnse Autoriteit in Brussel, waarop staat dat “elk kind van een Palestijnse vader of Palestijnse moeder Palestijns is”. Maar deze documenten kunnen niet worden gelijkgesteld met wetgeving of een bewijs van de overheid die bevoegd is inzake de Palestijnse nationaliteit.

Wanneer de ouders een door de Palestijnse Autoriteit uitgereikt identiteits- of reisdocument (paspoort) of een attest van Mission of Palestine in België bezitten, is het op grond van de hierboven aangehaalde beginselen en context niet zeker dat deze documenten kunnen worden beschouwd als een bewijs dat de ouders de Palestijnse nationaliteit hebben.⁵² Deze vaststelling geldt *a fortiori* voor de nationaliteit van een in België geboren kind.

Draagt een ouder met de “Palestijnse nationaliteit” die nationaliteit over op een kind dat in het buitenland is geboren?

In de weinig waarschijnlijke veronderstelling tot slot dat het bewezen zou zijn dat een ouder de Palestijnse nationaliteit bezit, zou deze vaststelling op zich niet volstaan om aan te tonen dat het kind ook deze nationaliteit heeft. De memorie van toelichting bij artikel 10 van het WBN stelt daarover: “daarvoor moet namelijk de nationaliteit van de ouders worden vastgesteld en moet er worden nagegaan of het kind in het licht van de buitenlandse wetgeving de nationaliteit van zijn ouders kon toegekend krijgen”.⁵³ Er moet bijgevolg een laat-

ste vraag worden beantwoord: bestaat er Palestijnse wetgeving die de Palestijnse nationaliteit toekent aan een in het buitenland geboren kind van een Palestijnse ouder (vader of moeder), hetzij van rechtswege, hetzij door de afhandeling van een administratieve procedure bij de diplomatieke of consulaire overheden van de Palestijnse staat? Zoals hierboven onderzocht werd, lijkt het ons moeilijk om een bevestigend antwoord op deze vraag te geven.

De bewijslast inzake de afwezigheid van nationaliteit moet worden gedeeld tussen de ouders en de ambtenaar van de burgerlijke stand

Voor UNHCR moet de bewijslast van de nationaliteit van het kind (of de afwezigheid daarvan) worden gedeeld tussen de ouder(s) van het kind en de bevoegde overheden om te weten of een persoon anders staatloos zou zijn. Het is aan de ouders of voogden om samen te werken en alle documenten en informatie waarover zij redelijkerwijs kunnen beschikken te verstrekken. Maar de bevoegde overheid moet zelf ook alle relevante bewijzen die zij redelijkerwijs kan bekomen verzamelen en voorleggen.⁵⁴

UNHCR benadrukt dat “hoewel het bezit van een authentiek en geldig paspoort kan leiden tot een vermoeden dat de houder een onderdaan is van het land dat het document heeft afgegeven, dat vermoeden kan worden weerlegd wanneer er bewijs is dat aantoonbaar dat de houder in feite niet als een onderdaan wordt beschouwd door die staat, bijvoorbeeld wanneer het document een schijnpaspoort is of wanneer het is afgegeven door een autoriteit die niet bevoegd is om te beslissen over nationaliteitskwesties”.⁵⁵

UNHCR herinnert er voorts aan dat wanneer een kind of zijn ouder(s) asielzoekers of erkende vluchtelingen zijn, er hun niet kan worden gevraagd om zich te wenden tot

51 Hof van beroep Bergen, 18 juli 2022, nr. 2021/FQ/41, <https://www.agii.be/hof-van-beroep-bergen-18-07-2022> (met vermelding van de voorafgaande conclusies van advocaat-generaal bij het Hof van Cassatie Th. Werquin, Cass. 19 november 2021, C.21.0095.F.); Rechtbank Gent, 15 juni 2023, nr. 22/1160/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-gent-15-06-2023>; Rechtbank Gent, 11 mei 2023, nr. 22/1287/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-gent-11-05-2023>; Rechtbank Brussel, 16 januari 2023, nr. 19/360/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-brussel-16-01-2023>; Rechtbank Gent, 22 december 2022, nr. 20/1055/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-gent-22-12-2022>; Rechtbank Hasselt, 9 juli 2021, nr. 17/448/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-hasselt-09-07-2021>; Rechtbank Luik, 5 februari 2021, nr. 20/770/B, <https://www.agii.be/rechtbank-van-eerste-aanleg-luik-05-02-2021>; Hof van beroep Luik, 30 januari 2020, nr. 2019/FU/20, <https://www.agii.be/hof-van-beroep-luik-30-01-2020>.

52 UNHCR zegt daarover: “Om te bepalen of een staat iemand als zijn onderdaan beschouwt, moet er worden nagegaan welke autoriteiten bevoegd zijn voor de nationaliteitskwesties in een gegeven land waarmee de betrokken persoon relevante relaties onderhoudt. (...) Uit de bovengenoemde elementen volgt dat de opinie van een nationale instantie die niet bevoegd is om een uitspraak te doen over de nationaliteit irrelevant is” (UNHCR, *Handbook on Protection of Stateless Persons*, 2014, § 27, voetnoot 19, p. 13).

53 Doc. K. 55 nr. 2824/1, p. 29.

54 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 17, p. 4.

55 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 21, p. 5.

hun consulaire overheden om een paspoort te bekomen. “Dat omdat, naast de gevaren die contact met het land van herkomst, inclusief de consulaire autoriteiten, met zich mee kan brengen voor hen en hun familieleden er het risico is dat het waarschijnlijk zal leiden tot de weigering van internationale bescherming of het verlies van de vluchtelingenstatus”.⁵⁶

Tot slot bepaalt artikel 10 §3 van het WBN dat een kind onder de leeftijd van achttien jaar de Belgische nationaliteit behoudt “zolang niet is aangetoond (...) dat het een vreemde nationaliteit bezit”. Het lijkt in dat geval dus de taak van de autoriteiten om aan te tonen dat het kind een buitenlandse nationaliteit heeft, en niet de verantwoordelijkheid van het kind om het tegendeel te bewijzen.

Evenredigheidstoetsing en belang van het kind

Volgens het Hof van Justitie van de Europese Unie hebben de autoriteiten de plicht een “evenredigheidstoetsing” uit te voeren om “zich ervan te vergewissen dat het nationaliteitsverlies verenigbaar is met de (...) grondrechten (...), en in het bijzonder met het recht op de eerbiediging van het familie- en gezinsleven (...) in samenhang met de verplichting tot inachtneming van het in artikel 24, lid 2 van het Handvest [van de grondrechten van de EU] erkende belang van het kind”.⁵⁷

Volgens het Grondwettelijk Hof dienen de autoriteiten in geval van verbreking van de afstammingsband en het verlies van de nationaliteit, als gevolg daarvan, “de individuele situatie van de minderjarige te beoordelen, en meer bepaald de impact van het verlies van de Belgische nationaliteit en van de daaruit voortvloeiende rechten op zijn privé- en gezinsleven en op zijn persoonlijke ontwikkeling, mede in het licht van de mogelijkheden tot wettig verblijf waarover de minderjarige als vreemdeling beschikt”, en daarbij rekening houdend met “artikel 22bis, vierde lid van de Grondwet, volgens hetwelk het belang van het kind de eerste overweging is bij elke beslissing die het kind aangaat”.⁵⁸

Volgens Myria moet deze rechtspraak *mutatis mutandis* worden toegepast op beslissingen rond toekenning of weigering van de nationaliteit op grond van artikel

10 WBN. Deze beslissingsprocessen zouden moeten bestaan uit een evenredigheidstoetsing en de inachtneming van het belang van het kind.

Kan twijfel ertoe leiden dat een kind de nationaliteit wordt ontzegd?

Indien er na een grondig onderzoek van alle elementen twijfel blijft bestaan over het bezit van een andere – *in casu* Palestijnse – nationaliteit, moet die twijfel dan in het voordeel spelen van het kind of eerder resulteren in een weigering om de Belgische nationaliteit toe te kennen? Wat is er met andere woorden het ergst als de twijfel blijft bestaan: een kind dat staatloosheid riskeert – misschien ten onrechte – de nationaliteit toe te kennen, of het die ontzeggen? Volgens Myria moet deze onzekerheid in het voordeel van het kind uitdraaien, en resulteren in de voorlopige toekenning van de Belgische nationaliteit. Ten eerste dient men het doel van artikel 10 van het WBN en de internationale verplichtingen van België te respecteren: de staatloosheid van een in België geboren kind vermijden. Zoals het UNHCR benadrukt, het “ten onrechte concluderen dat een kind een nationaliteit heeft, heeft tot gevolg dat het staatloos wordt”.⁵⁹ En dat moet precies worden voorkomen. Ten tweede is de toekenning van de Belgische nationaliteit in essentie een voorlopige bescherming, aangezien die niet behouden blijft wanneer er voor de leeftijd van achttien jaar wordt aangetoond dat het kind een andere nationaliteit bezit (artikel 10 §3 van het WBN). Een ten onrechte toegekende Belgische nationaliteit kan dus worden ingetrokken zodra het bezit van een andere nationaliteit bewezen is.

Een woordvoerder van de staatssecretaris voor Asiel en Migratie heeft in de pers verklaard dat: “De DVZ regelmatig op[merkte] dat Palestijnen in de EU naar België gaan om kinderen te krijgen, met het oog op het verwerven van de Belgische nationaliteit en zo te profiteren van gezinshereniging”.⁶⁰ Deze situatie is evenwel geen fraude of misbruik, des te meer omdat er een gelijkaardige wetgeving is in de buurlanden.⁶¹

Volgens het Grondwettelijk Hof staat zelfs in het geval van fraude “de handelwijze van de ouders bij de toekenning van de Belgische nationaliteit aan hun kind (...) los

56 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische nationaliteit*, maart 2024, § 36, p. 7.

57 HvJ, arrest *Tjebbes e.a.* (C-221/17), 12 maart 2019, § 45.

58 GwH, arrest nr. 12/2023 van 19 januari 2023, punt B.8.1.

59 UNHCR, *Opmerkingen van het Hoog Commissariaat van de Verenigde Naties voor de Vluchtelingen betreffende de toepassing van artikel 10 van het Wetboek van de Belgische Nationaliteit*, maart 2024, § 18, p. 4.

60 Gazet van Antwerpen, 7 december 2023.

61 Zie bijvoorbeeld artikel 19-1 van het Franse Burgerlijk Wetboek, dat lijkt op artikel 10 van het WBN.

van de concrete gevolgen die de minderjarige vervolgens kan ondervinden van het verlies van die nationaliteit. (...) Overigens is het kind niet verantwoordelijk voor het feit dat zijn ouders bij de geboorte op frauduleuze wijze, om redenen van verblijf, de toekenning van de Belgische nationaliteit hebben bewerkstelligd”.⁶²

In een recent arrest bekrachtigde het Hof van Cassatie de volgende motivering van een arrest van het hof van beroep van Bergen, dat de argumentatie van het parket-generaal van Bergen en van Luik verwierp: “de algemene en stellige bewering dat ‘een zekere categorie vreemdelingen, *in casu* Palestijnen’ de openbare orde in gevaar brengt door het gebruik van het statuut van staatloze (...) om gemakkelijker toegang te krijgen tot de Belgische nationaliteit’, ‘zonder enige integratie te hoeven bewijzen’ lijkt in te druisen tegen artikel 14 [van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens], dat elk verschil in behandeling op grond van geslacht, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte of enige andere situatie verbiedt”.⁶³

Volgens Myria mogen de overheden uiteraard eventuele fraude en misbruik bestrijden. Maar ze mogen in geen geval kinderen een nationaliteit ontzeggen waarop ze recht hebben krachtens artikel 10 van het WBN, noch hen staatloos maken onder voorwendsel van het, reële of veronderstelde, migratieproject van de ouders. De wil van de ouders om de Belgische nationaliteit, en dus het burgerschap van de Europese Unie, te verkrijgen voor hun staatloos kind kan op zich niet gelijkgesteld worden met misbruik of fraude, en dat ongeacht hun nationaliteit.

---

62 GwH, arrest nr. 77/2024 van 4 juli 2024, B.8.2.

63 Cass. 28 juni 2024, Nr. C.23.0352.F, <https://juportal.be>.

Aanbevelingen

AANBEVELINGEN

Myria beveelt aan:

Aan ambtenaren van de burgerlijke stand (en magistraten in het geval van een advies of beroep):

1. om het recht van elk kind op een nationaliteit en de plicht om staatloosheid te voorkomen volledig na te leven en te doen naleven:
  - door geen advies in te winnen bij het parket wanneer er geen ernstige twijfels zijn over het ontbreken van een nationaliteit;
  - door grondig te onderzoeken of de nationaliteit van een van de ouders kon worden toegekend (of dat kan via een eenvoudige procedure bij de diplomatieke of consulaire overheden) op basis van de wetgeving van de betrokken staat en de bewijsstukken van een bevoegde autoriteit;
  - door op korte termijn de Belgische nationaliteit toe te kennen aan in België geboren kinderen die voldoen aan de voorwaarden van artikel 10 van het WBN, zolang er niet aangetoond is dat ze volledig recht hebben op een andere nationaliteit;
2. om de bewijslast inzake het bestaan of het ontbreken van de nationaliteit van het kind te delen tussen de ouders en de bevoegde autoriteiten, rekening houdend met de beginselen van het internationaal recht en zonder de verzoekers om internationale bescherming en vluchtelingen te vragen om contact op te nemen met de autoriteiten van hun land van herkomst;
3. om het hoger belang van het kind voorop te stellen bij elke beslissing over toekenning of intrekking van de Belgische nationaliteit op grond van artikel 10 WBN, door een evenredigheidstoetsing uit te voeren die rekening houdt met het gezinsleven en het uitzicht op een verblijf in België voor het kind en de ouders;
4. om in het geval van een weigering om de Belgische nationaliteit toe te kennen of bij een intrekking ervan een met redenen omklede beslissing te nemen, met vermelding van de feitelijke en juridische gronden, in het bijzonder de toegepaste buitenlandse wetgeving, de gebruikte bewijzen om te besluiten tot het bezit van een andere nationaliteit, de evenredigheidstoetsing en het onderzoek van het belang van het kind, en met opgave van een effectief rechtsmiddel;
5. om ambtshalve alle betrokken dossiers opnieuw te onderzoeken en de Belgische nationaliteit terug te geven indien die onwettig zou zijn afgenomen, zonder een met redenen omklede beslissing die de feitelijke en juridische gronden vermeldt, in het bijzonder de toegepaste buitenlandse wetgeving, de gebruikte bewijzen om te besluiten tot het bezit van een andere nationaliteit, de evenredigheidstoetsing en het onderzoek van het belang van het kind, en die een effectief rechtsmiddel opgeeft;

Aan het parlement en de regering:

6. om in het Wetboek van de Belgische nationaliteit een algemene bepaling op te nemen die ambtenaren van de burgerlijke stand en parketten verplicht om het hoger belang van het kind voorop te stellen bij elke beslissing of elk advies over het kind met betrekking tot de verkrijging of het verlies van de Belgische nationaliteit.

Takeaways

55.213 personen hebben in 2023 de Belgische nationaliteit verkregen. Dat is 14% meer dan in 2022.

De voornaamste vorige nationaliteiten van de personen die de Belgische nationaliteit hebben verkregen zijn Marokko, Syrië en Roemenië. Samen vertegenwoordigen zij een kwart van de nieuwe Belgen in 2023.

Vele tientallen in België geboren kinderen van Palestijnse origine hebben hun bij de geboorte toegekende Belgische nationaliteit verloren na een tussenkomst van de Dienst Vreemdelingenzaken, die nochtans niet bevoegd is voor nationaliteit.

In zaken waarin de nationaliteit wordt ingetrokken bij kinderen die geboren zijn in België is er niet altijd voldoende aandacht voor de rechten van het kind bij de procedures voor de verkrijging en het verlies van de nationaliteit.

AANBEVELING

Myria beveelt aan om het recht van elk kind op een nationaliteit en de plicht om staatloosheid te voorkomen volledig na te leven en te doen naleven door op korte termijn de Belgische nationaliteit toe te kennen aan in België geboren kinderen, zolang er niet is aangetoond dat ze volkomen recht hebben op een andere nationaliteit.

AANBEVELING

Myria beveelt nogmaals aan om in het WBN een bepaling op te nemen die vereist dat het belang van het kind wordt vooropgesteld in alle procedures voor de toekenning, de verkrijging en het verlies van de nationaliteit.

Myria, het Federaal Migratiecentrum, is een onafhankelijke openbare instelling. Het analyseert migratie, verdedigt de rechten van vreemdelingen en strijdt tegen mensenhandel en mensensmokkel. Myria komt op voor een overheidsbeleid dat steunt op feitenkennis en respect voor de mensenrechten.

Het verslag *Migratie in cijfers en in rechten* informeert elk jaar over de actualiteit van de migratiestromen en het eerbiedigen van de grondrechten van vreemdelingen.

Myria
Victor Hortaplein 40 • 1060 Brussel
T +32 (0)2 212 30 00
myria@myria.be

www.myria.be

 @MyriaBe

 www.facebook.com/MyriaBe

 www.linkedin.com/company/myria-federal-migration-centre

Federaal Migratiecentrum